

Híradók a Vácrátóti botanikus kertben

Június utolsó hétvégéjén a híradók a nyári szünet előtt az éves munkaterv szerint kirándulást szerveztek Vácrátótra. Az időjárás kedvezett a csoportnak, mert ragyogó napsütéses nap volt, de még nem mondható kánikulának és enyhe szellő fújdogált a 30 fokos nyári napon. Ideális kiránduló időnk volt, talán ezért is voltunk a megszokottnál nagyobb létszámmal. Az Újpest városkapu Volán pályaudvarról induló autóbuszon minden ülőhelyet elfoglaltunk (pedig Havasi János bajtársunk a két dédunokájával, akkor még ismeretlen okból nem jelentek meg), a később fel szállóknak már csak állóhely jutott. Menetközben fülúton jegyellenőrök szálltak fel, két csinos fiatal hölgy, akiket az álló utasok az udvariasságuk ellenére sem fogadta kitörő lelkesedéssel, mert tömeg volt és nagy volt a hűség. Többen kifogásolták, hogy miért nem működik a légkondicionáló berendezés, persze mindenki tudta, hogy erről nem az ellenőrök tehetnek. Laci bácsi (dr. Horváth László elnök helyettes) viccesen kérte is a panaszkönyvet, persze inkább csak azért, mert csak tőle kérték a menetjegyet, nem gondolták, hogy már betöltötte a 65. életévét. A fiatalabbik ellenőr pironkodva közölte, hogy panaszkönyv csak a pályaudvaron áll az utasok rendelkezésére és elnézést kért a kényelmetlen körülmények miatt. Ettől a kis kényelmetlenségtől eltekintve mindenki jókedvű volt, ennek a korosztálynak nem lehet elvenni a jókedvét ilyen kis apróság miatt, minket az Ikarusz buszok komfortja edzett meg. Laci bácsi sem kérte volna a panaszkönyvet, ha az ellenőrnő a mi korosztályunk tagja lenne és nem a húszéveseké. De jól esett egy fiatal mosolygós csinos alkalmazottal szót váltani, így gyorsan eltelt az egy óras út. *(Őszintén megvallva kicsit pánikoltunk a csajozás miatt, mivel mindenki meglepedésére Laci bácsi a feleségét is elhozta. Két gyerek=fű és 35 éves „lepapírozás” után azonban Zsuzsa-mama ennél hosszabbra engedi a gyepelőt, meg különben is „Amelyik kutya ugat, az nem harap!” ahogy a közmondás mondja.)*

Másfél óra buszozás után, *(megfőve bár, de meg nem törve)* megérkeztünk a botanikus kert bejáratához, mely a buszmegállóval szemben található.

Az úton átsétálva a pénztárnál kapott leírásokból megtudtuk, hogy a vácrátóti az ország legnagyobb botanikus kertje, egyben az élő növények leggazdagabb hazai gyűjteménye. A 27 hektáros kertben közel 13 000 növényfajt, illetve fajtát mutatnak be.

A Rátóti birtokot 1871-ben Vigyázó Sándor gróf vásárolta meg. *(Akkor még Vigyázó szeméit nem Párizsra vetette!)* 1873 tavaszától 1913-ban bekövetkezett haláláig a cseh Band Henrik volt a főkertész.

A 27 hektáros Nemzeti Botanikus kert

A kerten átfolyó Sződ- Rákos-patak vizét felhasználva és a régi nagy tavat is bevonva tőrendszert alakítottak ki, a kitermelt földdel a lankás domboldalakat tették változatosabbá. A patak partját sziklával rakták ki, hogy természetesebbnek tűnjön. A romantikus hangulatot fokozta a patak partjára épített vízimalom is.

Vigyázó Sándor úgy végrendelkezett, hogy ha a család fiú utód nélkül maradna, akkor a hatalmas vagyon általános örököse a Magyar Tudományos Akadémia legyen. Apja halálának évében, 1921-ben hasonló szellemben végrendelkezett fia, Vigyázó Ferenc is. 1928. július végén elhunyt, így a kastélypark a Magyar Tudományos Akadémia tulajdonába került.

A sétaút első szakaszán egy kövön márványtábla őrzi gróf Vigyázó Sándor és fia, Vigyázó Ferenc emlékét, akiké a XIX. századtól a kert és a benne lévő kastély volt. Ők alapozták meg a már akkor is létező tájképi kertben a növénygyűjteményt és építettek olyan elemeket a parkba, amelyek ma is láthatóak, s végül egyéb örökös hiányában 1928-ban a Magyar Tudományos Akadémiára hagyták a birtokot.

Az Akadémia azonban különféle okok miatt nem tudhatta sokáig magáénak az értékes területet, egy pár évtizedre meg kellett válnia tőle. Ebben az időszakban a kert állapota eléggé leromlott, a növények kipusztultak, a kastélyt lebontották és a ma is látható udvarházra hasonló épületet húzták fel a helyére. 1952. január 1-én a kertet a Magyar Tudományos Akadémia vette át, és megalapította az MTA Botanikus Kutatóintézetét. A mai botanikus kert alapjait Pénzes Antal rakta le. A múlt században készült kerttervet felhasználva helyreállították az eredeti úthálózatot. 1961. május 1-jén megnyitották a kertet a nagyközönség számára is. Azóta de különösen az utóbbi években egyre szépítik, fejlesztik.

A nemzetközi hírű vácrátóti botanikus kert évente mintegy százezer látogatót fogad. Az országban itt található meg a legnagyobb növényrendszertani gyűjtemény.

A „Soós-kaktuszok” egy kb. 70 éves példánya

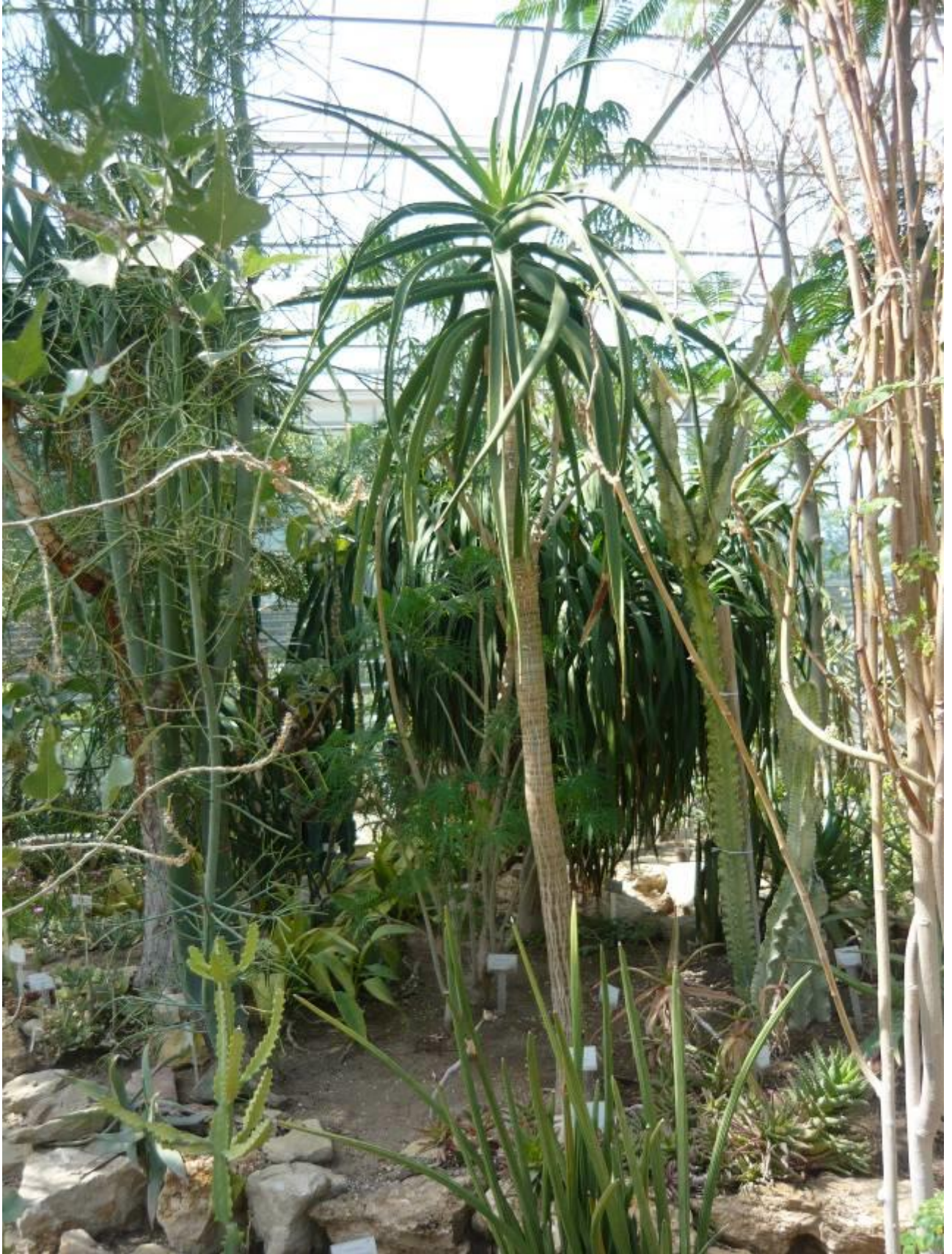
Az üvegházban és a sziklakertben látható egzotikus növényeken kívül megcsodálhatjuk a kert kiemelkedően gazdag fa- és cserjegyűjteményét, valamint a Biblia növényeit bemutató kert-kompozíciót is.

Az üvegházi gyűjtemény közel 3000 faj jellegzetes forró égövi növény csoport látható. A növények hő, nedvesség, pára és fényigény szerint külön-külön házakban vannak elhelyezve.

Két üvegház, a trópusi és pálmaház, illetve a kaktusz és pozsgásházban több ezer növény tekinthető meg. A sziklakertben több mint 3000 féle évelő és hagymás, gumós növény található, a világ minden területéről. A sok-sok növény nevét nem tudtuk megjegyezni, képtelenség is lenne. De a csodálatosan szép lila virágú kínai júdásfát már messziről felismertük az erős illatáról.

A Nemzeti Trópus részlete a növekedési hitel alkalmazása előtt

A Nemzeti Trópus részlete a növekedési hitel alkalmazása után

Tovább haladva a tóparton egy fiatal csellózó nő bronz szobrot láttunk, Somogyi József alkotása. Szébb környezetbe nem is helyezhették el, szemünket becsukva elképzeltük a húros hangszer dallamát. A szoborról, a jobb érzésűeknek meg az jutott eszébe:

„Ez a Somogyi gyerek sem láthatott még nőt, józanul!”

A szobornál véget ért a sétánk, de mivel nem követtük a térképen megjelölt útvonalát, csak úgy találomra bóklásztunk, így a kertnek nem sikerült minden szegét-zugát bejárni. Nem is lehet minden növényt megnézni ilyen hatalmas parkban. A csoportunk is kettészakadt és kelően elfáradtunk, megbeszélésünk szerint a bejárat melletti Berkenyeház előtt volt a találkozó. A megbeszélés ebédig még volt fél óránk, ez alatt megnéztük a látogatóközpontnak berendezett Berkenyeházat. Itt egy állandó kiállítás tekinthető meg, a növények sokféleségének életünkben betöltött szerepéről, bemutatják a természet megőrzésének jelentőségét, valamint megtekinthető a botanikus kertben folyó ökológiai kutatások.

Az egész **Nemzeti Botanikus Kert** legizgibb része a 2012-ben, a norvég nagykövet asszony által átadott „**Túl nagy lábunk élünk**” című kiállítás, mely a klímaváltozással és hatásaival foglalkozik. *(Aki figyeli a híreket hallhatta, hogy baj van a „Norvég Alappal”. Ha megszűnik a támogatása, akkor az egylet is „vékony jégre” kerül.)*

A kiállítás rávilágít a saját felelősségünkre, mi történik akkor, ha nem változtatunk a szokásainkon, életmódunkon? Valóban a fogyasztás, felhalmozás tesz boldoggá? A kiállítás végül cselekvési javaslatokat nyújt. *(Én azonnal meg is fogadtam a tanácsot, és az asszonynak hideg meggylevest kértem. Sajnos nem volt, így aztán hústalan gulyáslevest kapott.)*

Ezzel a bemutatóval fejeződött be a botanikus kert látogatása.

Az arborétum után elsétáltunk az 500 méterre lévő Hangulat étterembe, ahol már vártak bennünket, mert bejelentkeztünk. Itt találkoztunk Havasi János bajtársukkal és a két dédunokájával, Leventével és Alexandrával. Kiderült, hogy a két unoka reggel nem készült el időben és 5 perccel a busz indulása után érkeztek a pályaudvarra. De minden jó, ha a vége jó. Közös elfogyasztottuk a rendelt ebédet, ami volt, akinek jól esett, mert az óra már 14-et mutatott. A busz visszaindulásáig még bele fért egy (két) jéghideg korsó sör elfogyasztása is. Mi a légkondicionált autóbusszal Budapest felé indultunk, Havasiék pedig (kötelező jelleggel) a botanikus kert felé.

Az arborétum a kora tavaszi vadvirágok nyílásától a pompás őszi lombszíneződéséig mindig más arcát mutatja a gyönyörködni vágyó látogatóknak. De azoknak is érdemes ide látogatni, akik saját kertjük szépítéséhez keresnek ötletet.

Epilógus:

A társaság innovatívabb, pontosítok: Magyarország földrajzából anno legalább közepes (3) fele, még a busz állomáson rájött, hogy Vácrátótot Vácon át célszerű megközelíteni! Ezért először busszal, a harmadik megállóig, vagyis a Vácig kellett volna csak nyomorognunk, ha sokan lettek volna! Vácról a zónázó meg rohan is, meg légkondis is, tehát a költő szavaival élve „Az is bolond Magyarországon, aki *Budapestről Vácrátótra nem Vácon át megy!*”

Soós Tamás nyú. alezredes

Dr. Horváth László Ferenc tart. mk. őrmester